

Hemsjukvård

Fastställt av socialnämnden
Framtagen av socialförvaltningen
Datum 2017-04-20
Ärendenr SON 2017/72
Version 2.0

Hemsjukvård

Innehållsförteckning

Hemsjukvård	1
Inledning	2
Krav på insatsen hemsjukvård	2
Innehållet i insatsen hemsjukvård.....	2
Från beställning till verkställighet.....	2
Verkställighet	2
Tillgänglighet	3
Hälso- och sjukvård.....	3
Förebyggande.....	3
Samverkan med hemtjänst.....	3
Delaktighet	3
Fast vårdkontakt	4
Funktionsstöd, habilitering och rehabilitering	4
Läkemedelshantering.....	5
Delegering av hälso- och sjukvårdsuppgifter.....	5
Kognitiv svikt och psykisk ohälsa	5
Mun- och tandhälsa	6
Nutrition/Ät och sväljsvårigheter.....	6
Urinblås- och tarmfunktion.....	6
Sömn	6
Smärta	7
Fallprevention och fall.....	7
Vård i livets slutskede.....	7
Medicintekniska produkter.....	8
Boendemiljö och arbetsmiljö	8
Dokumentation.....	9
Personal.....	9
Introduktion.....	9
Övrigt	9
Säkerhet och krisberedskap	9
Insatser som rör barn	10
Nyckelhantering	10
Praktikanter, elever och studenter	10

Inledning

Tillsammans med ”Uppdrag och Kvalitetskrav Gemensamma bestämmelser” utgör detta dokument de kvalitetskrav som ställs på utförare av insatsen hemsjukvård.

Krav på insatsen hemsjukvård

Hemsjukvård utgör en hälso- och sjukvårdsinsats på primärvårdsnivå som ges i patientens egna hem eller motsvarande. Insatsen gäller dygnet runt och omfattar även hälso- och sjukvårdsinsatser på kvällar och nätter i särskilda boenden och bostad med särskild service enligt LSS. Hemsjukvård omfattar även habilitering och rehabilitering samt delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter.

Hemsjukvård gäller utan avgränsning vad gäller fysiska eller psykiska sjukdomar, ålder eller patientgrupper och riktar sig till personer som är i behov av hälso- och sjukvård i det egna hemmet och som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller social situation inte på egen hand eller med stöd kan uppsöka vårdcentral eller mottagning. Grunduppdraget är basal hemsjukvård, dvs. på primärvårdsnivå. Hemsjukvården ansvarar för kostnader kopplade till ordination och/eller förskrivning som utförs av hemsjukvårdens personal.

Enstaka hembesök utförs när legitimerad yrkesutövare bedömt, och i samråd med hemsjukvården beslutat, att det är motiverat för att kunna bedriva god och säker vård. Beställning ska ske enligt speciell rutin.

Hemsjukvården på Gotland har ansvar för habilitering och rehabilitering inom socialförvaltningens samtliga verksamheter exklusive omsorgen om funktionsnedsatta. Tilläggsuppdrag för hemsjukvård avseende rehabilitering i övriga verksamheter beskrivs i särskilt dokument.

Hemsjukvården ska organiseras i team med sjuksköterskor, arbetsterapeuter, fysioterapeuter och undersköterskor i nära samverkan med socialtjänstens biståndshandläggare, hemtjänstutförare och primärvårdens läkare.

Verksamheten ska präglas av helhetssyn och kontinuitet och utföras med flexibilitet, hög kvalitet och stor respekt för den enskilde.

Innehållet i insatsen hemsjukvård

Från beställning till verkställighet

Hemsjukvården tar emot skriftlig beställning från hälso- och sjukvårdens primärvård eller specialiserad vård, såväl öppen som sluten. Beställning kan också ske via vårdplanerande distriktssköterska vid samordnad vårdplanering på lasarettet. Beställning ska i båda fallen föregås av att beslut om hemsjukvård skett i samråd med hemsjukvården.

Verkställighet

Hälso- och sjukvård ges i patientens hem där ansvaret för de medicinska åtgärderna är sammanhängande över tiden. Som riktmärke för vad som är sammanhängande tid bör två veckor användas.

Krav	Uppföljning
Utförare ska ha skriftlig rutin för hur beslut om inskrivning går till.	
Utförare ska ha tydliga kriterier för när och hur inskrivning i hemsjukvården sker.	
Utförare ska skriva ut patient när behov inte längre kvarstår.	

Tillgänglighet

Med tillgänglighet avses information om verksamheten och hur kommunikation med patienten, närstående och andra berörda går till. Det avser även hur besöken och hjälpen organiseras, så att stöd ges vid rätt tillfälle, på rätt plats och av rätt personal i möjligaste mån.

Krav	Uppföljning
Utförare ska säkerställa att de är tillgängliga för patienter och vård- och omsorgsgrannar.	
Utförare ska säkerställa att tillgängligheten är tydligt beskriven så att både medarbetare och andra aktörer vet vad de kan förvänta sig och vilka krav som ställs.	

Hälso- och sjukvård

Målet för hälso- och sjukvård är god hälsa och vård på lika villkor samt respekt för den enskildes självbestämmande och integritet. För ett optimalt omhändertagande är det viktigt att omvårdnadsinsatser och medicinska insatser samordnas för att kunna åstadkomma högsta kvalitet. För detta arbete krävs gott samarbete och tydlig ansvarsfördelning.

Förebyggande

Utförare förväntas ha ett förebyggande- och hälsofrämjande arbetssätt och arbeta enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Särskilt viktiga områden för förebyggande arbete inom hemsjukvården är fall, nutrition, trycksår, munhälsa och inkontinens. Allt hälsofrämjande arbete utgår från den enskildes individuella resurser och motivation.

Krav	Uppföljning
Utföraren ska fortlöpande identifiera risker för sjukdom/skada och ha rutiner för att åtgärda behov i så tidigt skede som möjligt.	
Utföraren ska vid behov guida den enskilde till aktiviteter och kontakter som främjar hälsa och välbefinnande.	

Samverkan med hemtjänst

Krav	Uppföljning
Utföraren ska ha dokumenterade och på ledningsnivå beslutade rutiner för samverkan med hemtjänst.	

Delaktighet

Delaktighet innebär möjlighet för den enskilde att påverka sin egen livssituation i samråd och samförstånd med de som utför vård och omsorg.

Krav	Uppföljning
Utföraren ska säkra att den enskilde ges rätt till inflytande och delaktighet i hur vården planeras.	

Utföraren ska säkra att insatserna ska utföras i samråd med den enskilde och är personcentrerade.	
---	--

Fast vårdkontakt

Patienter inskrivna i hemsjukvård har rätt till en fast vårdkontakt som samordnar vårdens insatser, informerar om vårdsituationen samt förmedlar kontakter till andra delar av hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Krav	Uppföljning
Utförare ska inom två veckor efter inskrivning i hemsjukvården utse en fast vårdkontakt för patienten.	
Utförare ska ha riktlinjer för den fasta vårdkontaktens uppdrag och utbilda den fasta vårdkontakten om vilka åtaganden och vilket ansvar uppgiften omfattar.	
Den enskilde ska alltid informeras om vem som utgör den fasta vårdkontakten.	

Funktionsstöd, habilitering och rehabilitering

All personal som arbetar med den enskilde och dess närstående ska ha ett rehabiliterande förhållningssätt som förmedlar och tillvaratar den enskildes resurser. Detta bidrar till att den enskilde får förutsättningar att leva sitt liv med så hög grad av livskvalitet, hälsa och oberoende som möjligt. Utförare ska säkerställa att specifik rehabilitering erbjuds den enskilde utifrån individuella behov. Målfokusering, samverkan med hemtjänstpersonal och den enskildes delaktighet är viktiga faktorer för att god rehabilitering ska uppnås.

Krav	Uppföljning
Arbetsterapeuter och fysioterapeuter ska handleda och ge hemtjänstpersonal stöd i vardagsrehabilitering samt medverka och handleda i det dagliga arbetet hos den enskilde.	
Arbetsterapeut och fysioterapeut ska kontinuerligt samverka med hemtjänstpersonal och sjuksköterska i de riskbedömningar, åtgärder och uppföljningar som görs och ska inom sin kompetens vara delaktig i upprättandet av individuella vårdplaner.	
Arbetsterapeut ska tillgodose behovet av bedömning, åtgärd, uppföljning, delegering och handledning vid hinder i aktivitetsutförande hos den enskilde.	
Fysioterapeut ska tillgodose behovet av bedömning, behandling, uppföljning, delegering och handledning vid hinder i rörelse- och fysisk förmåga hos den enskilde.	
Rutin skall finnas för när kontakt med arbetsterapeut och fysioterapeut skall tas. Överenskommelsen för rehabilitering och hjälpmedel mellan SOF och HSF skall vara vägledande.	
Arbetsterapeuter och fysioterapeuter ska utföra enstaka hembesök till patienter i behov av uppföljning i hemmet efter vistelse i slutna vård utifrån beslut i samordnad vård- och omsorgsplanering.	
Arbetsterapeuter och fysioterapeuter, och i förekommande fall distriktssköterska/ sjuksköterska, ska förskriva hjälpmedel så att den enskildes behov tillgodoses.	

Läkemedelshantering

Med läkemedelshantering avses enligt Socialstyrelsens föreskrift och allmänna råd, SOSFS 2000:1; ordination, iordningställande, administration, rekvisition och förvaring av läkemedel. Den enskilde ska vara delaktig i sin läkemedelsbehandling så långt det är möjligt. För de patienter där sjuksköterskan tar över ansvaret för läkemedelshantering ska behandlande läkare utfärda ett ansvarsövertagande för läkemedelshantering. Läkemedel i basförråd bekostas av Hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Krav	Uppföljning
Utföraren ansvarar för att det finns en ansvarig sjuksköterska för varje patients läkemedelshantering.	
Utförare ska utarbeta lokala rutiner och instruktioner baserade på de riktlinjer MAS fastställt.	
Utförare ska planera för att läkemedelsgenomgång med uppföljning genomförs minst 1 gång/år.	
Utförare ska säkerställa att det tydligt i vårdplanen framgår vilka patienter som har ansvarsövertagande.	
Utförare ska ansvara för att läkemedel till patienter med ansvarsövertagande förvaras på ett säkert sätt i hemmet.	
Läkemedel ska finnas för att kunna ge patienter vid akuta symtom eller för att påbörja en behandling. Primärvården fastställer vilka läkemedel som ska finnas i akutförråd samt generella ordinationer i samråd med läkemedelskommitté och MAS.	
Utförare ska medverka till att kvalitetsgranskning av verksamhetens läkemedelshantering genomförs årligen.	

Delegering av hälso- och sjukvårdsuppgifter

Delegering av en hälso- och sjukvårdsuppgift får endast ske om det är förenligt med god och säker hälso- och sjukvård. Delegering förutsätter att berörd personal genomgått utbildning.

Krav	Uppföljning
Delegeringar ska ske utifrån Socialstyrelsens föreskrift och allmänna råd, SOSFS 1997:14, om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård samt utifrån av MAS fastställda riktlinjer.	
Utförare ska säkra att det finns en plan för hur man kontinuerligt erbjuder delegeringsutbildningar.	

Kognitiv svikt och psykisk ohälsa

Krav	Uppföljning
Utförare ska säkerställa att personalen har kunskaper om och får fortlöpande kompetensutveckling inom området kognitiv svikt och psykisk hälsa samt bemötande vid dessa tillstånd.	
Utförare ska säkerställa att det finns rutiner för identifiera och hantera psykisk ohälsa och risk för suicid.	

Mun- och tandhälsa

Den enskilde som har behov av vård och omsorg en stor del av dygnet omfattas av tandvårdsreformen om uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård. Uppsökande verksamhet innefattar munhälsobedömning, individuell rådgivning, utbildning och handledning till omvårdnadspersonal om daglig munvård samt erbjudande om eventuell nödvändig tandvård.

Krav	Uppföljning
Utförare ansvarar för att strukturerade riskbedömningar genomförs, åtgärdas och följs upp enligt gällande rutiner.	
Ansvarig sjuksköterska ansvarar för att i förekommande fall utfärda underlag för tandvårdskort.	
Utförare ansvarar för att dokumentation av mun- och tandhälsa sker.	
Utförare ska delta i de kvalitetsregister som socialförvaltningen beslutar.	

Nutrition/Ät och sväljsvårigheter

Ett gott näringstillstånd är en förutsättning för att undvika sjukdom och återvinna hälsa.

Krav	Uppföljning
Utförare ansvarar för att strukturerade riskbedömningar för undernäring genomförs, åtgärdas och följs upp enligt gällande rutiner.	
Utförare ansvarar för att ät och sväljsvårigheter förebyggs, identifieras, riskbedöms, utreds och behandlas, utvärderas och följs upp.	
Utförare ska säkerställa att den enskilde vid behov får individuell anpassning genom måltidsstöd och hjälpmedel för att behålla autonomi i måltidssituationen.	
Vid behov ska utförare anlita logoped och/eller dietist för att optimalt nutritionstillstånd ska kunna uppnås hos den enskilde.	
Utförare ska delta i de kvalitetsregister som socialförvaltningen beslutar.	

Urinblås- och tarmfunktion

Grunden är att uppmärksamma och beakta den enskildes behov av att förbli kontinent och sköta sin sina behov självständigt.

Krav	Uppföljning
Utförare ska säkerställa att den enskilde vid behov får individuellt utprovade hjälpmedel vid bristande urinblås- och tarmfunktion samt säkerställa att dokumentation sker.	
Förskrivare ska instruera den enskilde, närstående och hemtjänstpersonal i handhavandet av inkontinenshjälpmedel.	

Sömn

Det finns många bakomliggande orsaker till sömnstörningar hos äldre och det är därför viktigt att beskriva och utreda sömnproblem.

	Uppföljning
Utförare ska uppmärksamma om sömnproblem kan vara orsak till humörsvängningar, minskad koncentrations- och prestationsförmåga.	
Utförare ska föreslå icke farmakologiska metoder i första hand.	

Smärta

Upplevelsen av smärta är individuell och påverkas av fysiologiska, psykologiska, sociala och kulturella faktorer, vilket beaktas vid en personcentrerad bedömning och behandling. Personer med svårigheter att uttrycka smärta i tal kan i stället uppvisa tecken på smärta genom kroppsspråk och förändrat beteende.

Krav	Uppföljning
Utförare ska säkerställa att smärta hos den enskilde förebyggs, identifieras, åtgärdas och följs upp.	
Vid bedömning av smärta hos personer som har svårigheter att verbalisera smärtan bör bedömningen grundas på personkännedom och utifrån personcentrerad omvårdnad.	
Utförare ska använda validerade smärtskattningsinstrument.	

Hud och sår

Målet för sårbehandling är att undvika nya sår, möjliggöra läkning, förhindra sårinfektion och eventuell smittspridning samt minska lidande och underlätta det dagliga livet.

Krav	Uppföljning
Utförare ska säkerställa att sår förebyggs, identifieras, riskbedöms, utreds, behandlas, utvärderas och följs upp samt att dokumentation sker.	
Utförare ska säkerställa att arbete sker efter basala hygienrutiner för att förebygga sårinfektioner.	

Fallprevention och fall

Ett fall är en händelse då den enskilde oavsiktligt hamnar på golvet eller marken oavsett om en fysisk skada inträffar.

Krav	Uppföljning
Strukturerade riskbedömningar för fall ska genomföras och åtgärdsplaner skapas och följas upp för enskilda personer med fallrisk.	
Ordinerade förflyttningshjälpmedel ska kontrolleras regelbundet och vara anpassade för miljön där de ska användas.	
Utförare ska delta i de kvalitetsregister som socialförvaltningen beslutar.	

Vård i livets slutskede

Syftet med vård i livets slutskede är att hjälpa den enskilde att uppnå bästa möjliga livskvalitet genom att främja välbefinnande och att ge god symtomlindring. Vården planeras och genomförs i samarbete med det palliativa teamet och/eller hemtjänsten.

Krav	Uppföljning
------	-------------

Utföraren ska säkra att vården bedrivs utifrån ett palliativt förhållningssätt som syftar till att lindra lidande och främja livskvaliteten för den enskilde och dennes närstående.	
Utförare ska ha ett strukturerat arbetssätt och lokala rutiner för den palliativa vården och dödsfall.	
Utföraren ska säkra att den enskilde har tillgång till en god symtomlindring samt har tillgång till hjälp med fysiska, psykiska, sociala och existentiella problem.	
Specialiserad hemsjukvård i livets slutskede är hälso- och sjukvårdsnämndens ansvar, men hemsjukvården kan verkställa och utföra insatserna.	
Anhöriga och närstående till personer som avlider i hemmet ska erbjudas efterlevandesamtal avseende deras upplevelse av vården i livets slutskede, symtomlindring, delaktighet samt kontakt med personal och övriga aktörer i korttidsboendet.	
Utförare ska delta i de kvalitetsregister som socialförvaltningen beslutar.	

Medicintekniska produkter

Medicintekniska produkter (MTP) ingår i utförarens hälso- och sjukvårdsansvar. De indelas i tre grupper, medicinteknisk utrustning, arbetstekniska hjälpmedel/verksamhetshjälpmedel och individuellt förskrivna hjälpmedel.

Krav	Uppföljning
Utförare ska tillämpa Socialstyrelsens föreskrift, SOSFS 2008:1, om användning av medicintekniska hjälpmedel i verksamheten, såväl som <i>Regelverk för hjälpmedel Region Gotland</i> och riktlinjer i MAS-handboken.	
Utförare ska ha rutiner för inköp av produkter som används inom hälso- och sjukvården.	
Utförare ska ha rutiner för säker användning av MTP.	
Utförare ska utse ansvarig för MTP. Utsedd persons uppgifter och ansvar för MTP ska finnas väl dokumenterad.	
Utförare ska tillhandahålla och bekosta MTP och övrig utrustning som åtgår för att fullgöra uppdraget, förutom i de fall då hälso- och sjukvårdsförvaltningen har kostnadsansvaret.	
Utförare ansvarar för att instruera och handleda patienten, anhöriga, närstående och hemtjänstpersonal i handhavandet av MTP.	

Boendemiljö och arbetsmiljö

Den enskilde hemsjukvårdspatientens hem är även hemsjukvårdens arbetsplats.

Krav	Uppföljning
Utförare ska informera och bidra till en säker hemmiljö genom ergonomiska och vårdhygieniska aspekter samt informera om möjligheter att ansöka om bostadsanpassning.	

Dokumentation

All legitimerad personal samt de som biträder legitimerad personal, d v s de som utför hälso- och sjukvårdsuppgifter genom delegering, ordination, och instruktion är skyldiga att föra HSL-dokumentation.

Krav	Uppföljning
Utföraren ansvarar för att journaler upprättas enligt patientdatalagen (2008:355) och Socialstyrelsens föreskrift (SOSFS 2008:14) om informationshantering och journalföring i hälso- och sjukvården.	
Patientjournalen ska innehålla uppgifter som behövs för en god och säker vård av den enskilde. Väsentliga uppgifter (namn, läkemedel, överkänslighet o. dyl.) ska dokumenteras redan första dagen vid inskrivning i hemsjukvården. Fullständig anamnes och status bör vara upprättad inom en vecka. Erforderlig dokumentation ska föras fortlöpande.	
Status och vårdplaner avseende omvårdnad och rehabilitering ska uppdateras minst en gång per år samt vid större förändringar i hälsotillståndet.	
Åtgärder utifrån vårdplaner som skickas till omvårdnadspersonal ska vara tydligt beskrivna och följas upp regelbundet.	
Efter avslutad vårdtid ska hälso- och sjukvårdsinsatserna sammanfattas i en epikris.	
Samtliga journalhandlingar ska, senast en månad efter det att vården upphört, överlämnas till Socialförvaltningens	

Personal

Krav	Uppföljning
Medarbetarna bör ha minst två års yrkeserfarenhet som sjuksköterska/arbetsterapeut eller fysioterapeut.	
Utföraren ska tillse att det finns sjuksköterska/arbetsterapeut och fysioterapeut med rätt att förskriva medicintekniska produkter inklusive inkontinensmedel i tillräcklig omfattning.	

Introduktion

Krav	Uppföljning
Vid anställning av sjuksköterska/arbetsterapeut/fysioterapeut som har kort yrkeserfarenhet eller saknar specialistsjuksköterskeexamen ska speciell introduktionsplan upprättas som beskriver hur full kompetens ska erhållas.	

Övrigt

Säkerhet och krisberedskap

Krav	Uppföljning
Utförare ska ha rutiner för säkerhet och krisberedskap.	
Utförare ska ha en beredskapsplan och rutiner för situationer med höga temperaturer över 27 grader.	

Insatser som rör barn

Krav	Uppföljning
Utförare ska särskilt beakta barns behov av information, råd och stöd vid planering av hemsjukvård när det finns barn i hemmet.	

Nyckelhantering

Krav	Uppföljning
Utförare ska säkerställa skriftliga rutiner för hantering av nycklar i såväl patienternas bostäder som för andra lokaler.	
Om kostnader för byte av lås/nycklar uppstår pga. borttappade nycklar, betalas detta av utförare.	

Praktikanter, elever och studenter

Krav	Uppföljning
Utförare ska ta emot praktikanter, elever och studenter.	